

Handreiking openbare bibliotheken inzake asielinstroom

Considerans

1. Nederland heeft sinds 2015 te maken met een verhoogde asielinstroom die vooralsnog niet lijkt af te nemen;
2. Om draagvlak te houden onder de bevolking en een aanzuigende werking bij asielzoekers te voorkomen, kiest het kabinet voor een sobere aanpak: bed-bad-brood;
3. In het rapport van WRR, SCP en WODC "Geen tijd te verliezen" doen de onderzoekers voorstellen voor een betere integratie en toeleiding naar de arbeidsmarkt voor asielzoekers. Een van de aanbevelingen is "Tijdens de asielprocedure mogen asielzoekers wel vrijwilligerswerk doen. (...) Aan die mogelijkheid zou bredere bekendheid gegeven kunnen worden.
4. Hetzelfde rapport stelt dat er veel vrijwilligers zijn om asielzoekers te begeleiden.
5. Nederland kent een lappendeken aan initiatieven die qua aard en omvang ongelijksoortig van aard zijn.

De openbare bibliotheken:

- a. Vormen een landelijk dekkend netwerk met een landelijke (online) infrastructuur;
- b. Hebben als kernopgave om vanuit de wettelijke functies bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek (WSOB, artikel 5);
- c. Dienen onafhankelijk, betrouwbaar, toegankelijk, pluriform en authentiek te zijn (WSOB, artikel 4);
- d. Zijn een publieke voorziening met de hoogste bezoekersaantallen in ons land;
- e. Zijn een internationaal bekend baken in stad en dorp;
- f. Hebben een positie op het snijvlak van overheid/markt/civil society;
- g. Zijn de centra voor informeel leren;
- h. Hebben een platformfunctie voor de lokale gemeenschap: openbare bibliotheken kunnen het gesprek organiseren en kunnen iedereen gelegenheid bieden om ontmoeting en debat te organiseren.

Aanbod openbare bibliotheken aan het kabinet

Gelet op bovenstaande bieden de openbare bibliotheken het kabinet het volgende aan:

1. De openbare bibliotheken kunnen samen met andere maatschappelijke organisaties het lokale platform bieden dat zorgt voor het in samenhang neerzetten van de lokale initiatieven ten aanzien van vrijwilligerswerk voor asielzoekers. Daarnaast kunnen zij samen met andere maatschappelijke organisaties zorgen voor het matchen van asielzoekers met vrijwilligerswerk;
2. Openbare bibliotheken kunnen asielzoekers een e-learning-omgeving aanbieden en een fysieke plek ten behoeve van het leren van de taal en inburgering. Deze e-learning-omgeving stelt asielzoekers, bibliotheken, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties in staat om geïntegreerd fysiek/online doorlopende leerlijnen te maken voor het eigen maken van de Nederlandse taal en de inburgering;

3. De openbare bibliotheken kunnen asielzoekers die zich bij de IND aanmelden voor asiel een WIFI-tegoed aanbieden;
4. De openbare bibliotheken kunnen in de eerste helft van 2016 samen met partijen als de Koninklijke Bibliotheek een portal ontwikkelen voor asielzoekers waarin alle landelijke fysieke en online dienstverlening van openbare bibliotheken voor asielzoekers wordt gepresenteerd;
5. Openbare bibliotheken kunnen samen met inwoners, maatschappelijke organisaties als Vluchtelingenwerk alsmede de gemeente en het COA een lokale checklist inburgering ontwikkelen. De checklist bevat elementen die belangrijk zijn voor inburgering. Inwoners kunnen zich aanbieden om onderdelen met statushouders op te pakken. Bijvoorbeeld: ik help een Syriër met het open van een bankrekening, ik ga met een Eritreër naar een museum, etc.
6. ProDemos heeft voor de participatieverklaring normen en waarden van Nederland in kaart gebracht. Vanuit daar kunnen openbare bibliotheken lokaal met asielzoekers, inwoners en organisaties het gesprek willen faciliteren over die normen en waarden. Hoe kijken we aan tegen homo's, seksualiteit, religie, wat is tolerantie, etc.
7. Openbare bibliotheken bieden asielzoekers voorts allerlei soorten van faciliteiten (toegang tot internet, Taalhuis, soms Pressreader¹,) en programmering aan (zoals lees-activiteiten voor kinderen, en kennismaking met Nederlandse cultuur, waarden en literatuur).

Mogelijke ondersteuning van het kabinet voor openbare bibliotheken

1. Ondersteunen voorstellen openbare bibliotheken;
2. Openbare bibliotheken positioneren in het kader van de uitvoering Bestuursakkoord verhoogde asielinstroom Rijk/IPO/VNG;
3. Bibliotheken lokaal uitvoerder maken van het participatieverklaringstraject;
4. Betrekken in landelijk strategisch netwerk ten aanzien van asielinstroom;
5. Positioneren als strategische partner voor gemeenten;
6. Taalpunten in het kader van Actieplan 'Tel mee met taal' versneld uitrollen en intensiveren;
7. Voorinburgering ("Programma voorbereiding op inburgering") waar mogelijk overdragen van COA naar openbare bibliotheken gelet op politieke wens COA te ontlasten en zich te richten op kerntaak huisvesting
8. Herallocatie van middelen in het kader van bovenstaande punten.

Den Haag, 19 januari 2016

Cor Wijn,
directeur VOB

¹ Nieuwsdatabank met 4.200 kranten/tijdschriften uit 100 landen in 54 talen.